

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Izdaja sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštne proste.

Kmečke težave.

Kamorkoli prideš, povsod se poje seda ena pesem, namreč da se kmetu dobro godi. Ljudje vidijo samo cene kmečkih pridelkov, ne vidijo pa, koliko sedaj kmečki ljudje trpijo vsled pomanjkanja delavcev, ne vidijo, kako neprimerno dražje je sedaj pridelovanje in ne vidijo, kako drago je življenje danes tudi za kmeta, kajti tudi on mora v trgovino po marsikatero živilo in oblačilo.

Kmetu so določili, koliko moke sme na dan porabiti ter mu nastavili za vse žitne vrste najvišje cene. Kmet se iz domoljubja rad uda v te določbe, toda oni, ki sedaj govorijo o kmetu, naj pomislijo, kaj bi meščani rekli, ako bi se jim vsak dan določilo, koliko gramov mesa in koliko gramov salate smejo jesti in koliko decilitrov piva smejo popiti. Da imajo meščani sedaj dva postna dneva na teden, ne pomeni veliko, kajti ob postnih dnevih jedo dobro divjačino, bravetino, drobovino, in vrhutega v določbah nikjer ni povedano, da bi se ne smelo prejšnji dan nakučiti prepovedano meso za drugi dan. Toda kmetje, kakor rečeno, vse te določbe iz domoljubja radi prenašajo in nimajo nobene zavisti do meščanov, ki glede svojih glavnih živil niso tako na mero navezani kakor kmetje. A težko de kmetom samo to, da se mnogi ljudje pritožujejo na previsoke cene kmečkih pridelkov in da sodnije nastopajo s kaznijo.

Kmet je prisiljen sedaj držati visoke cene, ker bi sicer moral dati svoje pridelke pod izgubo. Le pomislimo: Kmet potrebuje za obdelovalna orodja les; les je dražji, najvišjih cen nima; potrebuje železo; železo je vedno dražje, za železne barone ni najvišjih cen; potrebuje za se in za delavce živeža, in sicer tudi riža, dišav itd., vse to je vedno dražje, najvišjih cen ni; potrebuje obloko, in sicer sušno in platno; oboje je vedno dražje, pri vsakem trgovcu druga cena, najvišjih cen ni. In tako gre naprej. Vse, kar kmet prideluje, stoji pod najvišjimi cenami. Kmet mora torej pri svojih pridelkih gledati, da izhaja. In ker mu je vse žito dano pod zaporo, zato je samoumevno, da se mora dražje obdelovanje in kmetovanje pred vsem izražati v višjih cenah za živino. To bi seveda morali v prvi vrsti uvaževati sodniki, pred katere pridejo tuintam tožbe zaradi navijanja cen. Ker pa sodniki ne morejo znati, kako se pri kmetu sedaj godi, ker ne poznajo njegovega obrata do najmanjše žilice, zato je opravljena kmečka zahteva, da se vendar že enkrat določi, naj se k obravnavam zaradi navijanja cen pritegnejo tudi izvedenci iz kmetijskega stanu. Kar je preveč, se naj kaznuje, toda ali je preveč, to se naj dobro in vsestransko preiskuje.

Ponekod so hotela glavarstva nastaviti kratkoročno najvišje cene za živino. Glavarstva imajo to pravico. Seveda je njihova dolžnost, da nastavijo cene, ki upoštevajo pridelovalne stroške in navadni državljanski dobiček. Kjer teh cen niso zadeli, so se poprijeli kmetje samoobrambe ter niso več pripeljali živine na trg. Mej pa glavarstva razven v veterinarskih slučajih ne smejo zapreti niti za prodajo živine, niti za prodajo drugih pridelkov, n. pr. jaje. Ponekod se je to storilo, a se je vsled pritožbe na višja mesta moralo takoj opustiti. Popolnoma neopravičen je tudi strah, da se jim lahko kaj rekvirira ali odyzame. V sled cesarskega ukaza se sme samo žito pod gotovimi pogoji rekvirirati. Glavarstva pa nimajo pravice, rekvirirati recimo govede, svinj, jaje, zelenjave itd. Vojaštvo ima pravico, za to so nastavljeni posebne cene, toda na Stajerskem vojaštvo ne rekvirira. Vojaštvo rekvirira navadno le v vojnem ozemlju.

Srbija se norčuje.

Ali je Srbija sedaj vsled ruskega pritiska voljna, odstopiti Bolgarom Macedonijo ali ne, o tem si iz Srbije prihajajoča poročila nasprotujejo. Vse kaže, da ima Srbija sedaj celi četverosporazum za norca, ker se ga več ne boji. Srbija se tudi dosledno brani, začeti zopet ofenzivo proti nam, ter odgovarja, da bo že: toda kedaj, to bo določil generalni štab.

Bolgarija ostane zvesta.

Bolgarija edina bi lahko četverosporazumu pomagala pri Dardanelah do zmage. Njene čete so sveže in dobro izvežbane. Toda Bolgarija je hvaležna, da smo ji v zadnjem srbsko-bolgarskem boju in pri mirovni pogodbi edini stali ob strani, zato nam ostane zvesta. Tudi vse četverosporazumove obljube je ne bodo premaknile.

Grčija švigašvaga.

Zdi se, da sta si Grčija in četverosporazum že bolj na roko, odkar je zopet Venizelos ministrijski predsednik. Vsaj okolnost, da so Angleži začeli zapuščati grške kraje, na katerih so si pripravili svoje postojanke, kaže na to. Vendar je težko verjetno, da bi se Grčija že v najbližjem času udeležila vojske na strani četverosporazuma, posebno ker z Italijani niso rešena vsa preporna, deloma za Grčijo zelo važna vprašanja. Toda zanesti se na Grčijo ni brezpogojno.

Amerika preti.

Se vedno so severomeriške države hude zaradi od Nemcev potopljenih ladje „Arabik“ in Angležem prijazna struja dela močno na to, da bi Amerika vzdignila orožje proti Nemčiji. Toda vlada se bržkone ne bo dala potegniti v vojsko, ker ni dovolj pripravljena na njo. Amerikanski (katoliški) kardinal Gibbons po pravici graja one Američane, ki samo zaradi nagajivosti gredo na one ladje, ki vozijo municejo za Angleže. V slučaju „Arabik“ je pa bilo bržkone onih par Američanov še posebej plačanih od Angležev, da bi se peljali na ladji in jo tako, ako mogoče, obvarovali pred nemškim napadom.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Ze pretekli teden, dne 24. avgusta, je minilo tri mesece, kar sonam Italijani napovedali vojsko. Kar prve dni so hotelinekega lepega dne že obedovati v Gorici in večerjati v Trstu. Ni slo. Dne 28. julija je imel kralj god, hoteli so tokrat vsaj v Gorico. Ni slo. Dne 18. avgusta je imela kraljica god, hoteli so ji pokloniti godovno darilo v obliki zmage. Ni slo.

Tretjokrat so sedaj že Lah z vso silo butnili v našo primorsko fronto, a brez uspeha. Zadnjič so posebno napenjali svoje sile pri Tolminu in v krnskem ozemlju, toda že so omagali, uspeha niso dosegli zopet nobenega.

Sedaj hočejo Italijani poskušati svojo srečo pri Dardanelah. Zato so napovedali Turkom vojsko. To se je zgodilo dne 20. avgusta. A ni še bilo slišati, da bi se že kak Italijan bil pokazal pred Dardanelami.

Mi imamo sedaj toliko vojaštva na južnem bojišču, da je prodiranje Italijanov kratkoročno izključeno. Upamo, da ne bo, a saj je lahko na tej ali oni točki deloma smola, a nemogoče je, da bi Italijani mogli dobiti kako večjo zmago. Mi smo lahko mirni in čakamo, ko bo nas dovolj, da si pogledamo Benetke in še morda kaj drugega.

Prva uplenjena italijanska zastava.

Pri zadnjih hudih bojih v južnih Tirolah so se naše čete polastile prve italijanske polkovne zastave.

Četovodja, ki je zastavo iztrgal Italijanom iz rok, jo je osebno prinesel v Inomost, glavno mesto Tirolske. Tirolske mladenke in žene so juraskega četovodjo celo pot obsipavale s cveticami.

Kruh in moka v Italiji.

Italijanska vlada je izdala naredbo, po kateri se prepoveduje mlinarjem v celi Italiji, mleti žito za kruh na manj kot 80 odstotkov in predpisuje, da se sme prodajati moka za kruh samo v zapечатih vrečah z označbo mlinarja in dobrote moke. Dovoljenje za peko kruha za bolnike je preklicano.

Na Krnu.

Osem ur hoda je na Krn, ki je postal tako znamenit radi bojev, ki jih bijejo na tej višini naše vrle čete, ki umejo, boriti se kakor levi in umirati kakor ačeni. Italijani hočejo tudi tukaj z vso silo jdrati. Tam doli so globoko vkopani neposredno na množju hriba hitro južno od Tolmina ležečega in skušajo priti bližje. Šestkrat so bili odbiti njihovi napadi, potem so mirovali. Na Krnu, tej visoki kameniti puščavi, raztezajoči se na eni kvadratni milj, so se ustalile naše čete, nekateri so že nad devet mesecev tu, kamor treba prinešiti s težkocami in s smrtno nevarnostjo vsak kosček lesa, vsak požirek vode. Mnogo tovrstne živine je že padlo v globeli, ali čez to pot, ako se to sploh more pot imenovati, smo spravili gor topove, in sicer so jih spravili ljudje 1400 metrov višje od mesta, kjer nismo mogli več uporabiti vlovov. Tudi Italijani so se potrudili, ali oni so spravili gor samo svoje lahke topove. Italijani so poslali na Krn svoje izbrane čete in berzaljere.

Mnogo so trpeli naši ljudje s prvega početka tu gori, ni bilo nobenega bivališča, kamor bi legli zvečer spat v zavetje, na gorko; v mrzlih nočeh, pod milim nebom so trpeli kljub gorskim odejam in zimski obleki in kožuhom. Vsa kritja proti težkemu artilerijskemu ognju Italijanov je bilo izsekati v skalovju. Dotlej si je bilo treba pomagati z vrečami s peskom napolnjenimi, bolje nekaj, nego nič. Obilo živeža so spravili gor in vili žice v kritjih po noči, zjutraj pa so jih polagali naprej. Ko so se prišli Italijani precej blizu, smo bili že gotovi s svojo trdnjavo.

Krn ni samo trdnjava, kakor mesto se ti zdi, v katerem so postavljeni napisi kot kazipoti in imena u. lič, tako, kakor znajo napraviti to naše vsega navajene, izurjene čete. Na severnih pobočjih je sneg, mrzlo je tudi, ko sije sonce, planink polno, krasne so te gorske zvezde. Razgled krasen: severno Mangart, južno beneška ravnina, globokovisnjevo morje. Ali kar dobi Krn svojo megleno kapo, potem se ne vidi 50 korakov daleč, pa tako blizu smo včasih tam pri italijanskih jarkih, da lahko skoro z bajonetovo ostrino posežemo v nje. Ročne granate igralo tu svojo veliko ulogo v tem hudem boju in gori. Kdor se pokaže izza kritja, je izgubljen; drugače pa moštvo spi čez dan in se ne zveni za artilerijsko streljanje. Po noči pa napada pehota. Na vzhodju skalnatega stolpa, presegačočega Krn, se nahaja „planota mrtvih“. Ni zapisana ta planota na zemljevidu, ali v spominu ostane vsem, dokler bodo živeli. Strašne nevihte so tu gori, bliski in treski, strele ubijajo ljudi, toča pobije človeka in žival, da krvavita. Granate pa razbijajo skalovje in mečejo okoli drobce na vse strani, gorje mu, kogar zadenejo.

Naše čete so izborne, tudi šal in smeja ne manjka na Krnu. Sinovi vseh narodov se lepo razumejo med seboj. Stori pa se tudi za nje, kar le mogoče, v polni meri se upošteva nepopisno težka borba in požrtvovalnost na krnskem bojišču, gori v višini. Zdravi so naši junaki in vstrajni, v tem pa tiči naša zmag.

Na Koroškem.

Na naši koroški čelni črti se vrši večinoma samo artilerijski boj. Naši kakor tudi Italijani so spravili na najvišje gorske vrhove ob meji težke topove. Z vrvmi spravljajo vojaki posamezne dele topov na vršine. Naše utrdbe ob Rablju in Naborjetu so zadnji čas tarča srditega italijanskega obstreljevanja. Tudi Sv. Višarje čutijo žal učinek italijanskih topov. Sicer pa Italijani tudi na Koroškem ne morejo nikamor naprej. Tudi postojanka na Velikem in Malem Palu so še v naših rokah.